

Socialt Frivillighedsregnskab i Nordborg Kommune 2001-2005

Status pr. 01.05.05

Indledning, konklusion og fremtid

Frivillighedsregnskabets problemformulering

Udvikling af det frivillige arbejde

Vurdering af hvilke frivillige, forebyggende projekter, der aflaster det offentlige

Snitfladen mellem frivillige og offentlig ansatte

Indledning og konklusion:

Der er i Nordborg Kommune sat fokus på det frivillige sociale arbejde.

Nordborg Byråd har et højt prioriteret mål om at inddrage borgerne i det frivillige arbejde, at få borgerne til at tage ansvar for hinanden samt øge den frivillige indsats og det sociale engagement i dagtilbud, skoler, biblioteker, ældre- og handicapområdet.

Der er ved årsskiftet 2001 nedsat en frivillighedstrust bestående af borgmesteren, kommunale chefer og nøglepersoner. Der er ansat personale til at støtte og inspirere til dannelse af frivillige netværk samt vedligeholde og udvikle eksisterende sociale netværk.

Baggrunden for de politiske målsætninger og tiltagene skal ses i lyset af forandringerne i danske samfund:

- Borgernes stigende forventninger og krav til det offentlige
- Befolkningsudviklingen: vi bliver flere ældre og færre unge
- Vanskeligheden ved at rekruttere nye medarbejdere til det offentlige
- Presset på de offentlige budgetter
- Forandringerne i familiefællesskabet medfører flere ensomme unge og ældre

Opgaven er at vende udviklingen – ændre den danske velfærdsmodel – så befolkningen igen påtager sig ansvaret for en del af de offentlige opgaver, dels i privat regi og dels i samarbejde med det offentlige – især indenfor det sociale område. Et eksempel på hvordan et sådant samarbejde kan fungere ses indenfor kultur- og fritidsområdet, hvor mange tilbud ikke kunne eksistere uden det frivillige foreningsarbejde.

Gennem en bevidst offensiv indsats forankret i Nordborg Kommunes politiske og administrative top er der igangsat en proces, der har medført mange vellykkede initiativer, hvor frivillige påtager sig frivilligt socialt arbejde, som aflaster presset på det offentlige.

Hvordan er det gået?

I dette første regnskab af sin art redegøres for såvel baggrund, strategi, initiativer og undersøgelser.

Udviklingen af det frivillige sociale arbejde udført blandt børn, unge, ældre, ensomme, syge, misbrugere og flygtninge samt på kommunale arbejdspladser er fulgt gennem de senere år. Stigningen i antallet af frivillige fra april 2001 (373) til april 2005 (643) er 72,3 %.

Hovedvægten af tilgangen ses inden for ældre-området. Initiativerne er primært af en karakter, der supplerer det offentlige på områder, hvor det offentlige ikke har ressourcer til at gå ind. Den frivillige indsats medvirker til at skabe tryghed, velvære og netværk.

Ensomheden blandt unge i Nordborg belyses igennem en undersøgelse af børn og unges sociale relationer og netværk. Undersøgelsen viser bl.a. at ca. 14% vedkender sig dårlig trivsel. En vurdering af organisationstilbøjeligheden blandt børn og unge i Nordborg Kommune viser at hvert fjerde barn/ung ikke organiseret i en foreningssammenhæng. Ensomheden blandt ældre kan illustreres ved at en undersøgelse af sociale relationer og netværk blandt ældre bl.a. viser at 18% ikke kan få hjælp af nogen, hvis de bliver syge eller har problemer.

Fremtiden:

At knække kurven for borgernes krav til det offentlige er en langvarig proces.

At bearbejde fællesskabsfølelse og fornemmelse af et fælles ansvar er en langvarig proces.

Det kræver en diskussion om snitfladen mellem den frivillige og den offentlige indsats og det bør stå klart hvilke opgaver, der er den frivilliges og hvilke opgaver, der er de ansattes.

Frivilligt socialt arbejde trives i lokalsamfundet. For de kommunale arbejdspladser vedkommende kræver det yderligere omstilling og åbenhed udadtil og at de ansatte er parate til at afgive interessante og spændende opgaver til de frivillige og samtidig bevare arbejdsglæden.

Et godt eksempel på nytænkning og åbenhed er et nybygget Bo- og Aktivitetscenter for ældre, hvor mange frivillige har meldt sig til at løse opgaver blandt brugerne på stedet. Det gør det muligt at gennemføre et mere varieret program end hvis det var fastansatte medarbejdere, der alene skulle stå for opgaverne.

Frivillighedsregnskabet problemformulering

Arbejdsmarkedet/beskæftigelse.

I den offentlige sektor forudses mangel på arbejdskraft indenfor de næste 10 år samtidig med at borgerne har forventninger om at den offentlige service bibeholdes eller er stigende.

- Hvordan bevarer vi et velfærdssamfund i Nordborg Kommune
- Hvordan undgår vi stigning i den offentlige service
- Hvordan bevæger vi holdningen til at få borgerne til at løse nogen af de opgaver, som det offentlige tager sig af i dag.
- Hvordan får vi borgerne til at tage ansvar for hinanden og det samfund de lever i
- Hvor langt kan det civile samfund gå ind i løsning af de opgaver, der i dag løses af det offentlige

Strategi

- Nordborg Byråd, direktionen og ledende embedsmænd har til opgave at påvirke udviklingen gennem dialog og synliggørelse
- Nordborg Kommune har ansat personale til at støtte og inspirere til dannelse af frivillige netværk samt vedligeholde og udvikle eksisterende netværk
- Nordborg Byråd har pålagt de kommunale arbejdspladser at tænke nyt hvad angår borgernes og brugernes inddragelse i løsning af opgaver
- De kommunale arbejdspladser beskriver hvilke opgaver, der kan/skal løses af fagpersonale og hvilke opgaver, der kan løses af frivillige forældre, pårørende, brugere og andre frivillige borgere

Netværk og trivsel

Familien er et fællesskab, hvis form og indhold ændrer sig. Derfor ses ensomhed som et af velfærdssamfundets fremtidige problemer og som et problem, der ikke kan løses af det offentlige.

- Hvordan undgår vi at et stigende antal unge og ældre føler sig ensomme
- Hvordan inddrages foreningsløse unge i et fællesskab
- Hvordan hjælper vi ældre ud af ensomhed
- Hvordan motiveres flere borgere til at drage omsorg for hinanden
- Hvor ser vi alternative muligheder til de frivillige organisationers besøgstjeneste
- Hvordan gives fysiske rammer for at imødegå ensomhed

Strategi

- Synliggørelse af de eksisterende muligheder for aktiviteter og fællesskab
- Øget indsats af frivillige initiativer med henblik på at forebygge ensomhedsfølelse
- Mere fokus på foreningsløse unge

Undersøgelse af sociale relationer og netværk blandt 5., 7. og 9. klasses elever i Nordborg Kommune i 2002.

Resultatet af undersøgelse af Sociale relationer og netværk blandt 5., 7. og 9. klasses elever viser at de fleste elever trives og finder de har et godt liv. Det er betænkeligt at 14% scorer lavt på trivselsskalaen.

Langt størstedelen af eleverne har et godt socialt netværk og er sammen med vennerne efter skole flere dage om ugen, kommunikerer elektronisk med hinanden og deltager i en eller anden form for klub- eller foreningsaktivitet. Det er betænkeligt, at en mindre andel har et svagt socialt netværk. Det er dog ikke undersøgt om det er de samme elever, der ikke er sammen med vennerne, ikke kommunikerer elektronisk og ikke deltager i nogen form for klub- eller foreningsaktivitet.

De fleste elever oplyser, at forældrene er engagerede i deres forhold og skolen og støtter dem. Det ser ud som om en mindre del af eleverne ikke får støtte fra forældrene.

De fleste angiver, at der er forhold i lokalsamfundet, der har betydning for deres trivsel. Også her er der en mindre del, der ikke oplever støtte fra lokalsamfundet.

Næste store dataindsamling sker i 2006.

Sundhed og trivsel hos ældre, der modtager forebyggende hjemmebesøg i Nordborg Kommune - Status for 2003 og udvikling 1999-2003

Sammenfatning:

Den positive udvikling, hvad angår sundhed, trivsel, sociale netværk, kostvaner m.m., der kan konstateres hos de 75+ årige i Nordborg Kommune, der har modtaget hjemmebesøg, kan have mange årsager. Der er ingen tvivl om at de forebyggende hjemmebesøg har en effekt, men også frivillighedskonsulentens arbejde med sociale netværk har uden tvivl betydning. Set i lyset af sociale netværks særlige betydning for sundhed og trivsel, er det vigtigt, at disse funktioner videreføres og styrkes.

Næste store dataindsamling sker i 2006.

Udvikling af det frivillige arbejde i Nordborg Kommune

Der findes forskellige former for frivillighed:

- 1) Frivilligt socialt arbejde udført af og blandt borgere i lokalområderne
- 2) Frivilligt arbejde udført af borgere, brugere og pårørende på de kommunale arbejdspladser: dagpleje, daginstitutioner, skoler, skolefritidsordninger, ungdomsskolen, biblioteker, Livskraft, plejecentre og Sund By.
- 3) Frivilligt arbejde udført i idræts- og sportsforeninger, spejderkorps samt i kulturelle foreninger.

Der er i dette regnskab ikke fokuseret på området, men det anslås at der er ca. 1000 frivillige involverede i dette værdifulde og prisværdige arbejde til gavn for kommunens borgere.

Ad 1) Frivilligt socialt arbejde udført lokalt i foreninger, organisationer og projekter

Udviklingen er fulgt gennem det sidste par år med tælling af tilgang af frivillige:

	Antal
April 2001	373
Februar 2002	435
Januar 2003	466
Januar 2004	565
Januar 2005	606
April 2005	643

Stigning i antallet af frivillige i en 4-årig periode april 2001-april 2005 er 270 personer svarende til 72,3%

En opgørelse fra Aktivitetscentret Tangshave april 2005 viser at de frivillige på centret i gennemsnit lægger 110 timer om ugen.

Foreninger/projekter er emne inddelt jfr. nedenstående:

Frivillige	Jan. 2003	Jan. 2004	Jan. 2005	April 2005
Børn-Unge-Forældre				
Børns Voksenvenner, Husets Venner, Natteravnene, Sorg-samtale gruppe for børn/unge	80	56	53	42
Ældre				
Indkøbsbussen, Ældresagens telefonstjerne og kørestolsskubbere, Vennekredse, "Juleaften" Besøgstjenester, Omsorgsklubber, Seniorhjørnet og " Bogen Kommer", "Hjælpende Hænder", Tangshave, Sorg-samtale gruppe, Tangshave Frivillige, Guderup Plejecenters frivillige	153	250	292	347
Sygdom/handicap				
Handicapklubben E Stop Stej, aflastningsgrupper til pårørende til alvorligt syge , døende og demente	22	25	28	26
Misbrug				
Netværksgruppen for alkoholikere, misbrugere & pårørende	14	14	14	14
Flygtninge				
FlygtningeVenner	18	23	29	14
Generelle sociale organisationer				
Kirkens Korshærs Kafe 93 og Genbrugs, Røde Kors Genbrugsbutik og Nørkler, Sudan Missionens Genbrug	142	164	160	170
Øvrige				
Netværket (tidligere Club Danbo) Havnbjerg-Gruppen, Medborgerhuset Nordborghus	37	33	30	30
Frivillige i alt	466	565	606	643

Herudover findes en række foreninger og klubber for efterlønsmodtagere og pensionister samt humanitære foreninger/patientforeninger med sociale aktiviteter for medlemmer i Nordborg Kommune.

Vurdering af hvilke frivillige, forebyggende projekter, der aflaster det offentlige

Forebyggelse af sociale problemer inden for børn-unge området:

Børns Venner og Husets Venner er en klar forebyggende foranstaltning til imødegåelse af sociale problemers opståen eller forværring. Umiddelbart kan den opnåede økonomiske besparelse ved at undgå foranstaltninger så som eftermiddagspleje, personlig rådgiver og anbringelse udenfor hjemmet ikke gøres op.

Natteravnene er med til at skabe tryghed blandt de unge, som er til fest eller færdes i byen eller andre steder, hvor der sker noget. Statistik i Sønderborg Politikreds viser intet fald i vold-, tyveri og hærværkssager, men butiksindehavere i specielt den sydlige del i kommunen giver udtryk for at effekten af Natteravnenes tilstedeværelse kan mærkes hvad angår hærværk.

Ældreområdet

På ældreområdet er der mange frivillige tiltag, indkøbsbus, telefonstjerne, kørestolsskubbere, vennekredse, besøgstjenester, omsorgsklubber, sorg-samtalegrupper, "Hjælpende Hænder", IT-undervisning og bogudbringning.

Det seneste tiltag er de mange frivillige hjælpere i det nye Bo- og Aktivitetscenter Tangshave og Guderup Plejecenter.

Tilbuddene til de ældre er netværksskabende, giver tryghed og forebygger ensomhedsfølelse. Undersøgelser viser at den sundhedsmæssige betydning af netværk er stor, idet netværk påvirker sundheden.

Sygdom/handicap

Unge mennesker med funktionsnedsættelse tilbydes socialt samvær og ugentlige aktiviteter, som er medvirkende til at forebygge ensomhed og isolationsfølelse.

Frivillige tilbyder aflastning af pårørende til demente i eget hjem, således at den raske ægtefælle har mulighed for lidt personlig frihed. Tilbuddet er medvirkende til at udsætte evt. dagcenter- eller plejecenterophold.

Frivillige tilbyder aflastning af pårørende til alvorligt syge og døende. Formålet er at støtte pårørende i den svære situation. Foranstaltningen kan medvirke til at undgå eller udskyde evt. aflastningsophold på plejecenter eller indlæggelse på hospital.

På misbrugsområdet er der tilbud om deltagelse i netværksgruppe med det formål at skabe og vedligeholde netværk for mennesker med tidligere alkohol- og misbrugsproblemer samt

deres pårørende. Deltagelse i netværksgruppen kan mindske risikoen for tilbagefald i misbrug.

FlygtningeVenner har til opgave at hjælpe flygtninge til rette i lokalsamfundet, herunder bl.a. at formidle almen rådgivning, lektiehjælp og kulturel forståelse. Tilbuddet betragtes som fremmede i integrationsprocessen.

Generelle sociale organisationer: Kirkens Korshær, Røde Kors og Sudan Genbrug har til formål at være netværksskabende, at forebygge sociale problemers opståen og ikke mindst at drage omsorg for "samfundets udstødte". Organisationerne tiltrækker mange frivillige medarbejdere, hvor både frivillige og brugere oplever sig værdsat og respekteret.

For den enkelte frivillige kan det betyde velbefindende ved at holde sig i gang, være sund, rask og aktiv.

Ad 2) Frivillighed på de kommunale arbejdspladser

Politisk udviklingsmål 2004 og 2005:

Dagtilbuddene, skolerne, bibliotekerne, HelseService og Livskraft får som opgave at opstille udviklingsmål for øget frivillig indsats og øget socialt engagement og egen-ansvarlighed blandt brugerne. Udviklingsmålene skal blandt indeholde strategi for, hvordan der skabes holdningspåvirkning og motivation for at deltage i frivilligt arbejde og påtage sig egen-ansvar. Arbejdspladserne opstiller frivillighedsregnskab.

Ad 3) Frivilligt arbejde udført i sports- og idrætsforeninger, spejderkorps samt i kulturelle foreninger.

Der er i dette regnskab ikke fokuseret på området, men det anslås at der er ca. 1000 frivillige involverede i dette værdifulde og prisværdige arbejde til gavn for kommunens borgere.

Snitfladen mellem frivillige og offentlige ansatte.

Socialministeriet har i 2003 bevilget midler til udvikling af det frivillige sociale arbejde i Nordborg Kommune i en 3-årig periode, herunder dannelse af partnerskab mellem det offentlige og den frivillige verden.

Frivillignetværk-Nordals: 25 foreninger, der udfører frivilligt socialt arbejde, har ved en stiftende generalforsamling maj 2005 dannet en fællesforening. Formålet er at udvikle og bevare det frivillige sociale arbejde på Nordals. Et arbejde der skal foregå i samarbejde med foreningerne og Nordborg Kommune.

En af Frivillignetværk-Nordals's opgaver er formidling af frivillige jobs til kommunale arbejdspladser primært indenfor børn, ældre og handicapområdet. Nordborg Kommunes frivillighedskonsulent indgår i dette samarbejde.

Ved rekruttering af frivillige til kommunale arbejdspladser informeres om gensidige forventninger, aftale om opgavens art, samarbejde med de ansatte, tavshedspligt og forsikringsforhold.

Det er Nordborg Kommunes opgave at motivere ansatte til at modtage frivillige i opgaveløsningen på de kommunale arbejdspladser. Det skal stå klart hvilke opgaver, der er den frivilliges og hvilke opgaver, der er de ansattes.

Med venlig hilsen

**Anna Elisabeth Aagaard
Frivillighedskonsulent**